

IRIFT

ling.

zenden (zendt God dwaling, opdat zij 2 Thess. 2:11.

de-ingen-van-den tentie aankondigt het jongste vlieg

sprekt, als er nog is om ons heen in hun uit-wa

ziel komen? die de werking onstreert aan de terliet?

die energie welke wij de lucht no

toen hij zag, da zond, dan is nie r die van den tijd

heiligen Geest, ge p tijd.

i-christelijken tijd der de menschen zich aannemelijk elige geslacht, da beten geloóven.

ler zonde, die an zoekt, dan zal h ditorium vindt h len, die ja-knikke en niet gelooven atig ten onder; a hniek van het oet ongelooft zal n den Verbondsgod bij degenen, die atwerp eener pscheerscht worde iologie, en daarv tiz zelf verharde op den verlichte door het geloof en, nu worden ht-uit loopen, m en-weer-dribbelen nu een kracht -

e doorvoering vands was geschoovet het cachot gehaadt n", en vriendelijk, die het hof goed n koning Achab, ure operaties w dat hij den Heer t hij had gehoord t, die den koning om zich te stor at hij, de koning dood. En zie, achab wilde over ónden". Gezonde nu gekomen, de le knépen van de or naar de oogen geloof hecht ust, uw wapen

est-der-overreding gezónden ziet doe geest-van-dwaling alen en de foyen voor-Eenheids-Oellen gelooven, w de dames. En dat l een energie-van Door die energie - raken ze he t feitelijk bij het Het kan zóó, maar ich niet isoleeren n in de republiek erkelijk en inter om ook naar de mijnheer, dat de

zelden we. Zo al. Een energie - er. Electriciteit vrucht ervan. De al maar over die De anti-christelie loogere Religieus

Propaganda heeft het óók al over donder, en zoo; hij doet immers „wonderen en teekenen"? Dat wil zeggen: ont-ladingen van energie? Maar Paulus — tijdredenaar bij de gratie Gods — ziet een andere energie werken; Godt zendt een kracht van dwaling. Het IS energie, ze komen er niet van los, ze zijn erdoor geláden, ze staan onder stroom, ze zijn genomen, meegenomen. Maar ze merken er zelf niets van, en 'tgeeft heelemaal geen catastrofe. Want het is energie van dwaling. Ze zijn onzeker, dat is alles. Ze haten die pedante termen van „hebben" en „weten"; de dingen zijn zoo simpel niet, ver-zekeren ze. Voor de rest zijn ze te onzeker om iets te ver-zekeren.

Daarom is een tijdredenaar hij, die tegen de dwaling waarschuwt. Hij slechts leeft „in critieke spanningen", die de feitelijke synthese tusschen ja en neen onderkent, en er tegen waarschuwt, onbarmhartig. Die toch is de ware barmhartigheid. Zij laat zien, dat het groote ongeluk niet ligt in het oogenblik, waarin een bewuste en brutale ketterij zich royaal uitspreekt, maar in het continuüm van tijd, waarin een wolk gelegd wordt over de onderscheidingen, onzekerheid in de hand gewerkt wordt met betrekking tot de namen en de praedicalen, Calvinisten worden genoemd, die loochenen, dat op de wijze, die de Schrift aangeeft, de Christus in het vleesch gekomen is, helgeen de bijbel anti-christelijk noemt.

Een kracht van dwaling, — als die de geesten meeneemt, dan moge God ons de actualiteit van Paulus als tijdredenaar schenken; van Paulus, die in zijn dagen reeds deze „kracht" gezonden zag, en toen een woord schreef, dat al de eeuwen dóór zijn kracht en scherpte kan behouden. Want deze dwaling „ligt op het gebied zoowel van het intellect als van het ethische leven; lichtgevoelig, zonder oordeel des onderscheids, zonder inzicht in de normen waarnaar het leven zich moet richten, zullen" degenen die verloren gaan „geloof slaan aan de leugen, zich laten misleiden door de energie, de verlokking, waarmede de" dwaling „hen bevangt" — „Dat zulk een verblinding, zulk een verduistering van inzicht en verdwalen van den weg der gerechtigheid komen zal, van God gezonden, is een gericht, een werking van Gods gerechtigheid, die den zondaar „overgeeft" aan de zonde" (van Leeuwen).

Wie dit bederf ontvlieden wil moet kiezen tusschen de eene en de andere „tijdrede". Niet de tijdrede, doch de rede-op-tijd is actueel.

K. S.

KERKELUK LEVEN

Promotierecht, versterking van het leven eener Hoogeschool naar binnen.

Herhaaldelijk wezen wij er op, dat het niet gaat, de kwestie van het promotierecht der Theol. School los te maken van het belang der School zelf. Wij betoogden, dat de wetenschappelijke studie der theologie, onverschillig tot welk examen zij voorbereiden moet, slechts geschieden kan, indien de hoogleeraren het onderzoek inzake kwesties, die ze bij hun studie tegenkomen, kunnen teneinde brengen. Een Hoogeschool, die een andere taak zich aanwijzen laat, dan alleen maar na te praten wat anderen zeggen, is volgens oude terminologie een soort van „universitas", waarin zoowel wie onderwijs geven als wie het ontvangen, samenwerken in voorkomende gevallen, óók tot het instellen van een eigen onderzoek. In dat verband wezen wij er op, dat niet alleen voor den predikantenstand in het algemeen de doctorale studie aan de opleiding voor het ambt ten goede komt (welke kerkelijke instelling vergenoegt zich met het minimum, en waarom zou men Kampen dan het halt houden bij het minimum op willen leggen?) maar dat ook de studie van de hoogleeraren bij de reeds thans hun opgedragen colleges het hoogst gewenscht maakt, dat zij desverlangt bepaalde kwesties ter bestudeering kunnen overgeven aan studenten, die zich zetten voor een scriptie of een dissertatie. Hun arbeid is dan meteen bevorderlijk aan heel den gang van het onderwijs der professoren zelf. Alleen wie totaal buiten het hooger onderwijs staat, kan meenen, dat de professoren de behoefte aan zulke hulpverlening pas voelen opkomen, nadat zij de stof voor het kandidaats-examen zouden zijn doorgelopen. De vraag is juist, wát die stof wezen moet.

Het verblijdt ons dat Prof. Dr F. W. Grosheide thans hetzelfde zegt in een kort artikelje: „De betekenis der dissertaties", welk artikel men aantreft aan de achterzijde van een der bladen van den V.U.-kalender 1936. Deze kalender werd ons toegezonden ter aankondiging, die wij bij dezen doen. Daar schrijft Prof. Grosheide het volgende:

„In de tweede plaats hebben de dissertaties betekenis voor onzen eigen kring. Er zijn altijd onderwerpen, soms van dadelijk belang voor het door ons beleden beginsel, soms van meer technische aard, die noodig moeten worden behandeld, doch een zoo minutieus

onderzoek eischen, dat onze hoogleeraren er moeilijk tijd voor kunnen vinden. Er zijn in elk geval teveel van dit soort onderwerpen, dan dat ze alle door de professoren zouden kunnen worden aangesneden. Nu is het van groote waarde, dat er steeds weer jongemensen zijn, begaafd met lust voor studie, die zich tot dergelijke onderwerpen aangetrokken gevoelen, en die er een dissertatie aan willen wijden. Daardoor blijft niet alleen de betekenis van het Gereformeerde beginsel voor de beoefening der wetenschap, maar wordt ook licht verspreid over een onderwerp, dat hetzij in het algemeen of ook meer bepaald voor onze volkgroep van belang is."

Tot zoover Prof. Grosheide. Wij zijn het met deze beschouwing hartelijk eens, en trekken er op nieuw de consequentie uit, dat, wil men Kampen zich gezond laten ontwikkelen, en de professoren in staat stellen hun werk rustig te doen, het noodig is, Kampens promotierecht te erkennen.

K. S.

De Drentsche boer en de N.S.B.

De N.S.B., die op haar manier in alle kringen invloed tracht te nemen, en voor alle kringen haar eigen propagandisten met een eigen propaganda-methode heeft — de kerk naar haar aard en de boeren weer naar hun aard — probeert thans ook onder de boeren ingang te vinden. De moeilijkheden van den tijd en de eigen gesteldheid van den boer en het geheel van zijn problemen, beheerschen dan de methode van de propaganda.

Omdat een voortdringen van deze N.S.B. het einde beteekent van ons christelijk leven, wil ik er op wijzen, dat Ds B. A. Bos in Asser Kerkbode deze week daarover een goed artikel schreef, en dat de heer J. T. Meesters bij de firma R. Slingenberg te Hoogeveen een eveneens goede brochure heeft laten verschijnen onder den titel: „De Drentsche boer en de Utrechtsche vogelaar". Ter sprake komen de volgende onderwerpen: Een Drentsche beweging? De propaganda van de N.S.B.; Grieven van landbouwers; Het vetvraagstuk; De melksteunbeperking; De Chr. Boeren- en Tuindersbond. Wij hopen, dat de arbeid van Ds Bos en den heer Meesters vrucht zal dragen, om te houden wat wij hebben.

K. S.

Dr K. Sietsma en de N.S.B.

Een geval, dat ik verleden week in deze rubriek had willen aan de orde stellen, wordt thans onder Persschouw afgedaan. Men zie aldaar.

K. S.

Jongere Anti-Revolutionairen.

„De Nederlander", Christelijk-Historisch orgaan, 22 November 1935, doet melding van een door mij gehouden rede over onze scholen in de crisis dezer dagen. Het blad merkt daarbij enkele dingen op, die mij werkelijk geen aanleiding geven tot anti-kritiek. Slechts wil ik twee bijzonderheden naar voren brengen:

a. het blad geeft (thans komt het van deze zijde) een soort van postuum applaus aan Den Haag-West. Hoewel van wat Den Haag-West wilde tot nu toe letterlijk nog niets terecht gekomen is, en geen mensch tot nu toe ook maar één woord heeft gesproken, dat ook maar een heel zwak begin van een mogelijke uitvoering van het plan bleek te begaen, en hoewel dus het heele geval zoo langzamerhand in het vergeetboek geraakt is — toch komt „De Nederlander" nog eens aan met de verzuchting, dat in anti-revolutionairen kring toch eens yfzel mocht komen legen alle „het samengaan" verhinderende polemiseeren. Welk samengaan? Natuurlijk zulk samengaan, als „De Nederlander" thans in den zin schijnt te hebben.

b. En hiermee kom ik tot mijn tweede opmerking. Het blad schrijft, dat er juist voor zulk „samengaan" weer een kans leek te komen, welke kans echter verkeken blijft, zoolang er voldaan wordt aan het door mij in bovenbedoelde rede gestelde verlangen, om tegen alle syncretisme te blijven polemiseeren. Letterlijk lezen wij:

„Nu wil het toeval, dat juist dezer dagen jongere anti-revolutionairen bezig zijn om de tegenstelling Anti-revolutionair—Christelijk-historisch naar vermogen te overbruggen en zelfs pogen ter bereiking van dit doel een orgaan op te richten. Wij kunnen het idealisme, dat aan deze pogingen ten grondslag ligt, waardeeren. Maar als wij nu de dreigend opgeheven tuchtroede van den Kamper hoogleeraar zien, wordt het ons toch met betrekking tot de perspectieven van dit eenheidsstreven wel hang te moede."

Ik weet niet, wie bedoelde jongere anti-revolutionairen zijn en ken natuurlijk die „tuchtroede" niet. Het is echter goed, van de mededeeling van „De Nederlander" nota te nemen, want de tijd is te ernstig voor het voorbijzien van dergelijke dingen. Het werk van Kuyper brokkelt toch al bij den dag af. Eenerzijds zijn er oudere anti-revolutionairen, die een kerkelijk geding op het politieke overbrengen; ieder denkt hier dadelijk aan wat Prof. Dr H. Visscher thans onderneemt. Daartegenover staan andere oudere anti-revolutionairen — ik denk b.v. aan de uitnemende artikelen van den Heer Marx, die in of buiten „De Standaard" het Barthianisme bestrijden. Nog niet zoo lang geleden heeft een schrijver in „De Standaard" op dit punt zich principiëel tegen „De Nederlander" uitgesproken. En als er nu tegenover deze beide groepen jongeren zouden zijn, die een synthese willen als „De Nederlander" op het

De devaluatie van den Tijd.

Dit stukje is niet geschreven voor lezers, die denken honderd jaar te worden. Zij hebben wel eenigermate het recht de spreuk toe te passen: Kom ik er vandaag niet, dan kom ik er morgen wel. Maar wie meer bescheiden er rekening mee houdt, op een meer normalen leeftijd opgeroepen te zullen worden om rekenschap te geven — welke rekenschap geen formaliteit is! — zij gelieven even te parkeeren bij mijn opmerking over het gebruik van onzen tijd.

Men leest soms van menschen, die overwerkt zijn. Er zijn er echter veel meer die permanent op de grens van de overspanning leven. Die meer op den nek van het paard zitten dan in het zadel. En die daar onder lijden, niet aan hoofdpijn of dergelijke fysieke kwalen, maar die lijden omdat zij op die manier niet recht leven en niet recht werken kunnen. Die lijden naar de ziel. Over de ziel van den kunstenaar wordt nog al eens geschreven. Meestal door kunstenaars zelve, die ons als het ware zichzelf voorstellen: Mag ik u voorstellen, mijn ziel! Als beleefde menschen zeggen wij dan: „Aangenaam". Over DE ZIEL VAN DEN WERKER heb ik nooit veel gelezen. Och, er is niet veel van te zeggen. Zij is als een samengeknepen vuist, die schijnt te spreken: „En tóch zal het!" Zij is ook als één smeekgebed: „O, Heere, helpt U mij er doorheen?"

Ja, men komt altijd tijd tekort, zult u zeggen. Dat kan zijn, als u maar niet denkt, dat er tijd tekort is. God geeft mild en overvloedig! Er is op het gebied van den tijd een crisis van den overvloed. Van die crisis spreekt dat luchtige woord: Morgen komt er weer een dag! De tijd is reeds lang gedevalueerd! Laat mij het kindje maar bij den naam noemen: Ook het leven van de christenen is tegenwoordig overvol met „uitjes" en preltjes, filmavonden, sportdemonstraties, gezellige avondjes, visltes en ik weet niet al wat meer.

Ik ben niet tegen ontspanning, verre van daar, maar alleen de werker heeft daar recht op. Als ik tegenover al die „uitjes" stel de belangstelling die er is voor productief werk op het breede terrein van het koninkrijk Gods, dan is de uitslag bedroevend. Kleine kernen van werkers op ieder gebied moeten den last dragen. Ik beklag ze niet en vraag geen beklag voor hen. Maar ik zie de witte velden en mijn ziel schreit! Menschen, denkt gij dat gij allen honderd wordt? Denkt gij, dat de lust om voor het koninkrijk Gods te arbeiden straks wel komen zal, als gij die niet van den beginne hebt aangekweekt? Denken wij, dat onze kinderen, die van het ééne avondje naar het andere gaan, straks vol vuur zullen werken in het werk des Heeren? Niet zoo morsen, beste menschen, niet zoo morsen met dat kostbare goed: de Tijd!

O, als ik het arbeidsveld zie, dan trek ik met ergernis aan mijn eerste grijze haren! Wat is er veel te doen in de wereld! De voortgaande reformatie van de Kerk. Het oprichten van het puin van Sion. In óns land, maar ook in het land der Vlamingen, die ons het Evangelie brachten. Ook in Frankrijk, waarom de ziel van Calvijn heeft geschied. De voortzetting van ons Zendingswerk in de Overzeesche Gewesten, maar niet minder de strijd om de bewaring en herovering van ons Vaderlijk Erfdeel. De strijd om een christelijke maatschappij, waarvan wij het a.b.c. nog nauwelijks hebben bereikt.

O, wie er iets van ziet, die dánt, die jubelt: O, God, wat een weelde te leven! Die legt maar niet een krans op het graf der oude helden, maar hun geloofsideaal gaat weer glanzen in zijn oog: de vergadering van al Gods verstrooiden onder den Band des Verbonds. De herademing van het gansche leven onder de Schutse des Verbonds.

Die groote taak is echter alleen te vervullen als de gouden standaard van den tijd in eere wordt hersteld. Daarom: Wat minder morsen! Ook wat minder teuterigheid en leuterigheid! Ook wat minder anarchie! Maar laat ons zoeken het herstel van de Heilige Orde in ons leven. Naar de erkenning van het koningschap van Christus ook over den tijd. In Hem mogen wij dan ook onze dagen en uren regeeren!

N. B.

oog heeft, dan zal het eenige gevolg zijn, dat aan de daarbij in deze situatie m.i. onontkoombare verdoezeling van ernstige beginselvragen, de kerkistische groep van ontevreden ouderen nog te gereeder een stok ontleenen, kan om den hond te slaan, terwijl bovendien deze verdoezeling der beginselen — want dat beteekent elk officiëel samengaan met de Christelijk-Historischen zoolang zij over Barthiaansche invloeden schrijven zoolals zij doen — nog nader voel gegeven wordt.

K. S.